

1. Świat na drodze ku wojnie – notatka

1. Nowe mocarstwa drugiej połowie XIX wieku zmieniły układ sił. Były to:

- a) Niemcy i Włochy, które powstały dzięki zjednoczeniu,
- b) Stany Zjednoczone, które przystąpiły do walki o kolonie po zakończeniu wojny secesyjnej,
- c) Japonia, która po rewolucji Meiji dążyła do zdobycia nowych ziem i surowców.

2. Rywalizacja między mocarstwami

a) przyczyny:

- nowe mocarstwa przystąpiły do walki o kolonie, a tym samym o surowce i rynki zbytu,
- świat był praktycznie podzielony. Największymi imperiami kolonialnymi były Francja i Wielka Brytania. Nowe mocarstwa by uzyskać kolonie musiały je odebrać innym państwom.

b) konflikt niemiecko – francuski

- Francja chciała odzyskać Alzacje i Lotaryngię, które utraciła w wojnie francusko – pruskiej 1870 – 1871
- Niemcy chciały odebrać Francji kolonie w Afryce północno – zachodniej,

c) konflikt Austro – Węgier z Rosją o Bałkany

- Austro – Węgry chciały poszerzyć swoje ziemie o Bałkany, które dotąd były częścią Imperium Osmańskiego. Ponieważ Turcja się rozpadła chciały włączyć te ziemie w swoje terytorium,
- Rosja chciała przejąć kontrolę nad cieśninami czarnomorskimi (Bosfor i Dardanele). Jej sojusznikiem była prawosławna Serbia, która była przeciwna ekspansji Austro – Węgier na Bałkany,

d) konflikt niemiecko – brytyjski

- Wielka Brytania sprzeciwiała się rozbudowie floty niemieckiej, gdyż to zagrażało jej panowaniu na morzach,
- Niemcy zyskały kilka kolonii w Afryce co zaniepokoiło Wielką Brytanię (Togo, Kamerun, Niemiecka Afryka Wschodnia, Niemiecka Afryka Południowo – Zachodnia)

3. Nowe sojusze polityczno – wojskowe

a) **Trójprzymierze** – sojusz Austro _ Węgier – Niemiec i Włoch . Powstał w 1882 r.

b) **Trójporozumienie** – sojusz Francji, Rosji i Wielkiej Brytanii. Powstał na mocy trzech traktatów:

- francusko – rosyjskiego z 1892 r.,
- francusko – brytyjskiego z 1904 r., zwanego *Entente cordiale* (serdeczne porozumienie),
- brytyjsko – rosyjskiego z 1907 r.

c) skutki:

- – rozpadły się stare sojusze, a państwa które dokonały rozbiorów Rzeczypospolitej po raz pierwszy miały sprzeczne interesy i weszły ze sobą w konflikt,
- wszystkie państwa dążyły do rozstrzygnięcia spraw spornych na drodze zbrojnej (wojny).

4. Wyścig zbrojeń – szybki rozwój sił zbrojnych.

a) przeznaczano na rozbudowę armii coraz większe fundusze,

b) w społeczeństwach rozbudzano coraz większe nastroje nacjonalistyczne; ludność była coraz bardziej związana ze swoim państwem i uważała, że zdobycze terytorialne są niezbędne do dalszego rozwoju ich państwa; była to kwestia dumy i prestiżu,

c) wzrastało znaczenie armii i korpusu oficerskiego

d) do uzbrojenia armii wprowadzano nowe rodzaje broni:

- karabiny maszynowe,
- nowe działa o dużo większym kalibrze i dalszym zasięgu, większej celności,

- w marynarce wojennej wprowadzono nowe okręty – drednot – opancerzone blachami i wyposażone w potężne dalekosiężne działa,
- powstały siły powietrzne, w skład których weszły początkowo samoloty w celach rozpoznawczych, balony i sterowce,
- rozwijała się łączność – armia została wyposażona w telegrafy bezprzewodowe, telefony i radia; dzięki temu poszczególne oddziały miały ze sobą kontakt i mogły koordynować działania.

5. Wojna rosyjsko – japońska (1904 – 1905)

a) przyczyny:

- kwestią sporną była Korea, którą zarówno Rosja jak i Japonia chciały podbić,
- car rosyjski Mikołaj II chciał odwrócić uwagę społeczeństwa od problemów wewnętrznych. Rosja wypowiedział wojnę Japonii.

b) przebieg:

- 1904 r. – Rosjanie ponosili porażki na lądzie i na morzu. Japończycy zdobyli Port Artur. Car postanowił przerzucić Flotę Bałtycką na Daleki Wschód. Flota płynęła na Daleki Wschód kilka miesięcy opływając Afrykę.
- 1905 r. – bitwa morska pod Cuszimą. Klęska floty rosyjskiej.

c) pokój w Portsmouth:

- Rosja utraciła na rzecz Japonii Wyspy Kurylskie i część wyspy Sachalin,
- Korea stała się kolonią japońską,
- Japończycy uzyskali prawo połowu ryba u wybrzeży Rosji (Morze Ochockie)

d) skutki:

- upadek autorytetu cara Mikołaja II
- wybuch rewolucji w Rosji w 1905 r.

6. Konflikty na Bałkanach.

a) w XIX w. Turcja zaczęła tracić coraz więcej terytoriów, które się usamodzielniały. Grecja, Rumunia, Serbia, Czarnogóra odzyskały niepodległość. Bułgaria nadal pozostawała lennem Turcji.

b) 1908 r. – Austro – Węgry zagarnęły Bośnię i Hercegowinę kosztem Turcji. Pozostałe państwa bałkańskie sprzeciwiały się dalszym aneksjom austriackim na Płw. Bałkańskim. Zagrożona czuła się przede wszystkim Serbia.

c) **1912 r. – I wojna bałkańska** przeciwko Imperium Osmańskiemu (Turcji)

- powstanie koalicji antytureckiej, w skład której weszły: Serbia, Czarnogóra, Bułgaria i Grecja. Koalicja wypowiedziała wojnę Turcji.
- skutkiem wojny było odebranie Turcji prawie wszystkich jej ziem w Europie. Albania odzyskała niepodległość.

d) **1913 r. – II wojna bałkańska**

- wojna przeciwko Bułgarii, która była niezadowolona z podziału ziem tureckich między państwa które wchodziły w skład niedawnej koalicji. Powstała koalicja antybułgarska: Serbia, Grecja, Turcja, Rumunia, Czarnogóra,
- Bułgaria utraciła większość ziem , które zyskała w I wojnie bałkańskiej.

e) Bałkany były nazywane kotłem bałkańskim ze względu na liczne napięcia między ludami tam mieszkającymi. Były to ludy innej narodowości i religii. Konflikty między nimi powodowały , że na Bałkanach zawsze się kottowało, jak w kotle.